

ตำรวจในอุดมคติตามแนวพุทธศาสนา

THE IDEAL POLICE IN BUDDHIST PERSPECTIVES

วนิชย์ วัลลา¹

Wanit wunla

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ.2555

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความเป็นมาและหน้าที่ของตำรวจ 2) เพื่อศึกษาตำรวจในอุดมคติของสังคมไทย 3) เพื่อศึกษาตำรวจในอุดมคติตามแนวพระพุทธศาสนา และ 4) เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับ “รูปแบบตำรวจในอุดมคติตามแนวพุทธศาสนา”

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาจากคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา คือ พระไตรปิฎก หนังสือเอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และมีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) บุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นตำรวจและที่เป็นนักวิชาการจำนวน 9 รูป/คน โดยแบ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวน 5 คน และนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาอีก 4 รูป/คน จากนั้นสรุปสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ในงานวิจัย **ผลการวิจัยพบว่า** ตำรวจ คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ เดิมนั้นตำรวจ เรียกว่า เสวก หรือราชภักดิ์ เป็นบุคคลที่ช่วยเหลือพระราชาในการทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงแห่งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตำรวจมีความเป็นมาในประเทศไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัย เป็นต้นมาแต่ไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่นอนในเชิงตำแหน่ง แต่มาปรากฏตำแหน่งตำรวจชัดเจนในสมัยอยุธยา จากนั้นในสมัยรัตนโกสินทร์ ก็มีการสร้างสถาบันตำรวจอย่างเป็นทางการปัจจุบันตำรวจมีหน้าที่ตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อยสืบสวน สอบสวน จับกุม และปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายรักษากฎหมาย และป้องกันไม่ให้เกิดความไม่สงบเกิดขึ้น ตำรวจในอุดมคติของสังคมไทย คือ ตำรวจที่ปฏิบัติตนโดยตั้งอยู่บนรากฐานของจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ โดยไม่เลือกปฏิบัติ ถือประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง และการไม่ทำธุรกรรมต่อประชาชน ยึดถือพระบรมราชาโอวาทในคุณธรรม 4 ประการ และปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐและตามปณิญาของตำรวจด้วย ตำรวจในอุดมคติในพระพุทธศาสนานั้นต้องปฏิบัติตามธรรมใน 4 มิติ ได้แก่ มนุษยธรรม พื้นฐานส่วนตัว คือ ต้องไม่ล่วงละเมิดบุคคลอื่นในด้านร่างกาย ทรัพย์สิน คู่ครอง ข้อตกลง และการไม่ทำลายสุขภาพโดยการดื่มน้ำเมา ไม่ประมาทและมีความขยันหมั่นเพียร ธรรมในมิติส่วนครอบครัว ต้องรู้จักให้ความเคารพต่อบุพพการีและต้องดูแลครอบครัวให้มีความสุข ธรรมในมิติส่วนสังคม คือ การให้ความเคารพ อ่อน

¹พ.ต.อ., นักศึกษาหลักสูตรดุขฎฐิบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

น้อม ใช้วาจาสุภาพต่อบุคคลที่เป็นที่เคารพนับถือในสังคม กระทำกิจการ ภาระ หน้าที่ต้องกระทำด้วยความ
เข้าใจ ไม่ใช่อารมณ์ในการทำงาน มิติสุดท้าย ธรรมสำหรับการปฏิบัติต่อผู้บังคับบัญชา ตำรวจต้องรู้จักให้ความ
เคารพต่อฐานะตำแหน่งของตนและผู้อื่นที่อยู่สูงกว่าและที่ต่ำกว่า โดยเฉพาะต่อผู้บังคับบัญชา

สรุปเป็นองค์ความรู้ได้ว่า “ถ้าตำรวจมีศีลธรรม ความกตัญญู เคารพนอบน้อม และปฏิบัติหน้าที่เต็ม
ประสิทธิภาพ เชื่อว่าเป็นตำรวจในอุดมคติตามแนวพระพุทธศาสนา” หรือ “MDD MODEL”

คำสำคัญ : 1. อุดมคติ 2. แนวพุทธศาสน์ 3. รูปแบบ

Abstract

The objectives of this thesis were as follows; 1) to study the history and duty of Thai Police, 2) to study the ideal police in Thai society, 3) to study the ideal police in Buddhist perspectives, and 4) to present a new knowledge in term of a research model of “the ideal police in Buddhist perspectives”. The research methodology was the documentary qualitative research in which data were collected from the primary sources, Tipitaka and the secondary sources, relevant texts and other research works. It was also collected from in-depth interview data. There were 9 key informants of interviewees divided into two groups; 5 police scholars and 4 Buddhist scholars. All collected data were descriptively analyzed and synthesized to be a model.

The results of research were found as follows :

Police was a state bureaucrat. Historically, police was a man who help the king to control and govern the kingdom for peaceful living of the citizen. In Thailand, the police was unofficial found from the reign of the Sukhothai kingdom, but it could not show the official rank of police. It obviously found the official rank of police in the reign of Ayudhya kingdom. In the reign of Ratnakosintra kingdom, the police school was officially established by king Rama the 4th and king Rama the 5th respectively. Nowadays polices have to do their duties on survey for peaceful living, investigating, questioning, arresting, and suppressing those who do wrong. Polices have to enforce the law and prevent the chaos in the society.

The ideal police in Thai society was on the basic of those who practice according to the police’s ethics and morality. Polices do not biasedly do, must do based on the people interest, and do not do cruelly to the people. Police must do according to the King’s instruction of 4 Dhammas, and also do according to the state bureaucratic ethics and the police’s declaration.

The ideal Police in Buddhist perspectives was the one who practiced according to 4 dimensions of Dhamma, i.e., basic individual Dhamma of humanity, do not violate other people on physical body, things, lovers, agreements and do not harm oneself by drinking intoxicating liquor. Polices do not live heedfulness, and do live with endeavor. The second Dhamma was the family dimension. Polices must be respect and grateful to the parents, and take care of family to be happy. The third was the social dimension. Polices must be respect, humble and polite to respected people in society. Polices must do their duties with understanding, without wrong emotion. At last dimension of Dhamma for Commander, polices must be respectful to themselves and other police ranks, particularly to the higher ranks.

It could be synthesized as the body of knowledge that “if the police was of the morality, doing duty for peaceful society, keeping justice without bias and always developing oneself, then the police was the ideal in Buddhist perspectives or called MDD Model.

Key words : 1. Idiae 2. Buddhist Perspectives 3. Format

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

จากอดีตจนถึงปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตลอดจนในการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชน เป็นความต้องการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่จะให้บริการเป็นที่ประทับใจและให้เป็นที่พึงพอใจกับประชาชน ที่มารับบริการจากตำรวจ สถานีตำรวจเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนที่คอยรับใช้และให้บริการประชาชนที่ได้รับความสะดวกในด้านต่าง ๆ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้เร่งรัดดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของสถานีตำรวจทั่วประเทศ ให้เป็นที่พึงพอใจของประชาชน เพื่อให้เป็นไปตามแผนพัฒนาสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2550 - 2554 โดยผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้น พยายามทำให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีการพัฒนายิ่งขึ้น เป็นที่ศรัทธาของประชาชน

ปัญหาที่ผ่านมาพบว่า การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยภาพรวมยังไม่เป็นที่พึงพอใจของประชาชนที่มารับบริการจากตำรวจ สรุปได้ เช่น สถานที่ทำงานมีความคับแคบ อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงานมีไม่พอเพียง ไม่ทันสมัย นอกจากนี้ยังมีอุปกรณ์เครื่องมือที่จำเป็นในการใช้งานบางอย่างไม่มีกำหนดไว้ในรายการอุปกรณ์เครื่องชั้นพื้นฐานในสถานีตำรวจอีกด้วย สำหรับระบบปฏิบัติงานในสถานีตำรวจยังมีลักษณะที่มีกฎเกณฑ์และขั้นตอนมากมาย และไม่เสร็จสิ้น ณ จุดเดียวในส่วนของตำรวจผู้ปฏิบัติงานนั้นยังขาดวิสัยทัศน์ และยังขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ และจิตสำนึกในการให้บริการ สำหรับด้านที่פקอาศัย-สวัสดิการของตำรวจนั้นยังขาดแคลน และยังมีปัญหาด้านครอบครัวของตำรวจเองเนื่องจากการไม่สามารถแบ่งแยกการทำงานกับครอบครัวได้

ในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานในสถานีตำรวจ ในส่วนที่ยังไม่เป็นที่พึงพอใจของประชาชน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงได้ให้งบประมาณที่สถานีตำรวจเพื่อใช้ในการปรับปรุงงานที่จะนำมารับใช้และบริการได้ดีขึ้น ดังนั้นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงได้กำหนดแนวความคิดที่จะให้มีการปรับปรุงคุณภาพของตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ในสถานีตำรวจทั่วประเทศ ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ให้มีมาตรฐานเทียบระดับสากลทั้งในด้านสถานที่ทำการ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ระบบวิธีปฏิบัติงาน และขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตลอดจนที่พักอาศัยและสวัสดิการ แล้วประเมินผลโดยใช้ความพึงพอใจของประชาชนผู้ใช้บริการในสถานีตำรวจเป็นเครื่องชี้วัดผลสำเร็จของการดำเนินการ โดยมีเป้าหมายสำคัญในอันที่จะเสริมสร้างสถานีตำรวจให้เป็นที่พึงของประชาชนอย่างแท้จริง ตามที่ได้รับมอบหมาย เพราะสถานีตำรวจเป็นที่พึ่งแห่งแรก เมื่อประชาชนมีปัญหาด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งการปรับปรุงการพัฒนาระบบงานวิธีการปฏิบัติงาน ที่พักอาศัยและสวัสดิการ ในสถานีตำรวจให้มีประสิทธิภาพ และมีความสัมพันธ์กัน

งานและการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจดังที่ได้กล่าวมานั้น จะเห็นว่ามีปัญหา อุปสรรค ภัยอันตรายมาก แม้จะมีหลักการที่เป็นจรรยาบรรณและระเบียบปฏิบัติแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งจะต้องแก้ด้วยการปลูกจิตสำนึกทางด้านการให้บริการ การปรับทัศนคติในการทำงาน แก้ปัญหาที่ต้นตอสำคัญคือ การสร้างตำรวจในอุดมคติขึ้นจะเป็นแนวทางที่สามารถทำได้ และจะนำไปสร้างเป็นรูปแบบและตัวอย่างในการกำหนดกลยุทธ์และการวางแผนในการเผยแพร่ธรรมให้กับตำรวจ ให้เกิดประสิทธิภาพในคราวต่อไป และเพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้ บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนด ด้วยเหตุนี้จึงได้ทำการวิจัยเรื่องนี้ขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาความเป็นมาและหน้าที่ของตำรวจไทย
- 2.2 เพื่อศึกษาตำรวจในอุดมคติของสังคมไทย
- 2.3 เพื่อศึกษาตำรวจในอุดมคติตามแนวพุทธศาสนา
- 2.4 เพื่อศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบตำรวจในอุดมคติตามแนวพุทธศาสนา

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ทำให้ทราบความเป็นมาและภาระหน้าที่ของตำรวจไทย
- 3.2 ทำให้ทราบตำรวจในอุดมคติของสังคมไทย
- 3.3 ทำให้ทราบตำรวจในอุดมคติของสังคมไทยตามแนวพุทธศาสนา
- 3.4 เพื่อให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบตำรวจในอุดมคติตามแนวพุทธศาสนา
- 3.5 เพื่อให้นำไปประยุกต์ใช้กับข้าราชการตำรวจและเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยต่อไป

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้จะใช้กระบวนการศึกษา หรือระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เอกสาร และมีการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องแต่เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง โดยมีลำดับวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

4.1 การวิเคราะห์และวิจัยเอกสาร

ศึกษารวบรวมวรรณกรรมจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ คือพระไตรปิฎก และเอกสารทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสารทางวิชาการ ผลงานวิจัย ที่มีอยู่ในวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำกรวิจัยนี้ ซึ่งมีอยู่ที่ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยและหอสมุดแห่งชาติ เป็นต้น

4.2 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ทำการสัมภาษณ์โดยจะกำหนดประเด็น ข้อคำถาม ที่ผู้ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกไม่มีแบบโครงสร้าง ในขั้นการวิจัยบุคคลเป้าหมาย ทั้งฝ่ายพระพุทธศาสนาและข้าราชการตำรวจ จำนวนทั้งสิ้น 9 รูป/คน โดยแบ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 5 คน และนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาอีก 4 รูป/คน

ในการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยได้มีหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์จากทางบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พร้อมด้วยแนวการสัมภาษณ์ส่งไปยังผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่ต้องการจะสัมภาษณ์เก็บข้อมูล เพื่อติดต่อขออนุญาตสัมภาษณ์และไปสัมภาษณ์ตามวันเวลาที่ท่านเหล่านั้นสะดวกในการให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างพร้อมทั้งบันทึกเทปการให้สัมภาษณ์หลังสัมภาษณ์ผู้วิจัย จะทำการบันทึกภาคสนาม (Field note) ทุกครั้งหลังจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนำบทสัมภาษณ์มาถอดเทปเพื่อเตรียมวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวมในประเด็นที่ต้องการต่อไป

4.3 ประมวลเอกสารทางวิชาการและวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร และจากการสัมภาษณ์ จึงได้ประมวลวิเคราะห์ข้อมูล รวบรวม และเรียบเรียงข้อมูลทุกส่วนให้เป็นไปตามกรอบและขอบเขตของการศึกษา ให้สอดคล้องกันในแต่ละบท เพื่อให้ได้เนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 2 ส่วน คือส่วนที่ได้มาจากเอกสาร และส่วนที่ได้จากการสัมภาษณ์ หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้รวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลเสร็จแล้วจึงได้วิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของการพรรณนาเนื้อหา (Content Analysis Description) เพื่อให้ได้คำตอบในแต่ละประเด็น กล่าวคือ การนำแบบอย่างเชิงพฤติกรรม ในการใช้ชีวิตของพระอริยบุคคลในครั้งพุทธกาลมาปฏิบัติด้านตนเองสังคม สิ่งแวดล้อม การเผยแผ่พระพุทธศาสนาและบริหารจัดการแก้ไขปัญหา

4.4 เรียบเรียงข้อมูลทั้งหมดให้อยู่ในรูปแบบการวิจัย

ขั้นตอนการสังเคราะห์ข้อมูล (Analytical Data Synthesis) เป็นกระบวนการสังเคราะห์จากข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ไว้แล้ว เพื่อประมวลผลออกมาให้เป็นองค์ความรู้ (Body of Knowledge) จากนั้นจึงได้นำองค์ความรู้ดังกล่าวมาสร้างเป็นสัญลักษณ์ขององค์ความรู้ (Model) แล้วนำเสนอเป็นลักษณะพรรณนา

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีดังนี้

5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

พล.ต.ท. สถาพร หลาวทอง ได้จัดทำ “โครงการตำรวจยิ้ม” โดยสรุปโครงการมุ่งหมายให้ตำรวจที่อยู่ในปกครอง นำนโยบายมาใช้ พร้อมทั้งอัญเชิญพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นบรรทัด

ฐานในการทำงาน เน้นการ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา บริการประชาชนให้เกิดความประทับใจ โครงการตำรวจยิ้ม มีนโยบายและวัตถุประสงค์มุ่งให้เกิดการปรับวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจในสังกัด บข.ภ.3 ให้มีจิตสำนึกในงานด้านบริการ นอกจากโครงการตำรวจยิ้มแล้ว ยังมีโครงการโรงพักยิ้มแยมอีกด้วยเน้นการปฏิบัติงานด้านการบริการสร้างความพึงพอใจและความ ประทับใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่บริการบนสถานีตำรวจ

กองบัญชาการศึกษา ได้จัดทำ “คู่มือตำรวจ” ได้กำหนดอุดมคติของตำรวจไทยไว้เพื่อให้ตำรวจทุกนาย ยึดถือปฏิบัติ ได้แก่

(1) เคารพเอื้อเฟื้อต่อหน้าที่ คือ มีความสำนึกในหน้าที่อยู่เสมอ (2) กรุณาปราณีต่อประชาชน คือ ต้องมีความสำนึกกว่าเป็นผู้รับใช้ประชาชน (3) อุดหนุนต่อความเจ็บใจ คือ ต้องฝึกตนให้มีความอดทนอยู่เสมอ รู้จักควบคุมจิตใจและอารมณ์ (4) ไม่หวั่นไหวต่อความยากลำบาก คือ ต้องมีจิตใจเข้มแข็ง ร่างกายแข็งแรง พร้อม สามารถเผชิญอุปสรรคในการทำงาน (5) ไม่มักมากในลาภผล คือ ต้องเป็นผู้มีจิตใจเข้มแข็ง มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาป ไม่ยอมรับอามิสสินบนต่าง ๆ (6) มุ่งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อปวงชน คือ นึกถึงประชาชนเป็นใหญ่ ให้บริการแก่ประชาชนด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้นอย่างสุดจิตสุดใจ (7) ดำรงตนให้ยุติธรรม คือต้องรักษาความเป็นธรรมในสังคม และมีหน้าที่ในการปราบปรามผู้กระทำความผิด (๘) กระทำการด้วยปัญญา คือ เป็นผู้รู้ดี รู้ชั่ว รู้การอันควรและไม่ควร (9) รักษาความไม่ประมาทเสมอชีวิต คือ เป็นผู้มีความระมัดระวังอยู่เสมอ ไม่ประมาทเลินเล่อ มีความรอบคอบในการทำงาน

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประสพโชค พินิจศักดิ์ กล่าวว่า การศึกษาวิจัยเรื่อง “การยอมรับในการส่งเสริมจริยธรรม ของเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ในกองบัญชาการตำรวจนครบาล” จากผลการวิจัยพบว่า การที่จะสอนหรือทำการอบรม ผู้ที่จะเข้าการศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ ของกรมตำรวจ เพื่อที่จะส่งเสริมทางด้านจริยธรรมควรมีวิธีการที่ดี และที่สำคัญในการสอนหรืออบรมนั้น คือ การคัดเลือกบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดีมาเป็นอาจารย์ หรือผู้สอนและควรคัดเลือกบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดีมาเป็นผู้บังคับบัญชา ควบคุมดูแล ซึ่งควรบรรจุวิชาจริยธรรมในหลักสูตรที่มีระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่ 3 เดือนขึ้นไป ควรเข้มงวดและลงโทษสถานหนักแก่ผู้ประพฤติตนในทางที่เสื่อมเสียศีลธรรมและควรจัดให้มีกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาทุกเดือน จัดให้มีการบรรยายธรรมหรือร่วมฟังเทศน์ทุกเดือน

สรุปได้ว่า ข้าราชการตำรวจ มีความศรัทธาในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี แต่มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง พรหมวิหาร 4 ปานกลาง การปฏิบัติธรรม ฝึกฝนจิตใจของตนอยู่ในระดับปานกลาง ความรู้ความเข้าใจในหลัก อุดมคติตำรวจอยู่ในเกณฑ์ที่ดี การนำหลักพรหมวิหาร 4 ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจระดับหนึ่ง ซึ่งต้องการมีการเพิ่มเติมในส่วนต่าง ๆ ต้องมีการอบรม ฝึกฝนจิตใจ โดยวิทยากรที่มีความรู้

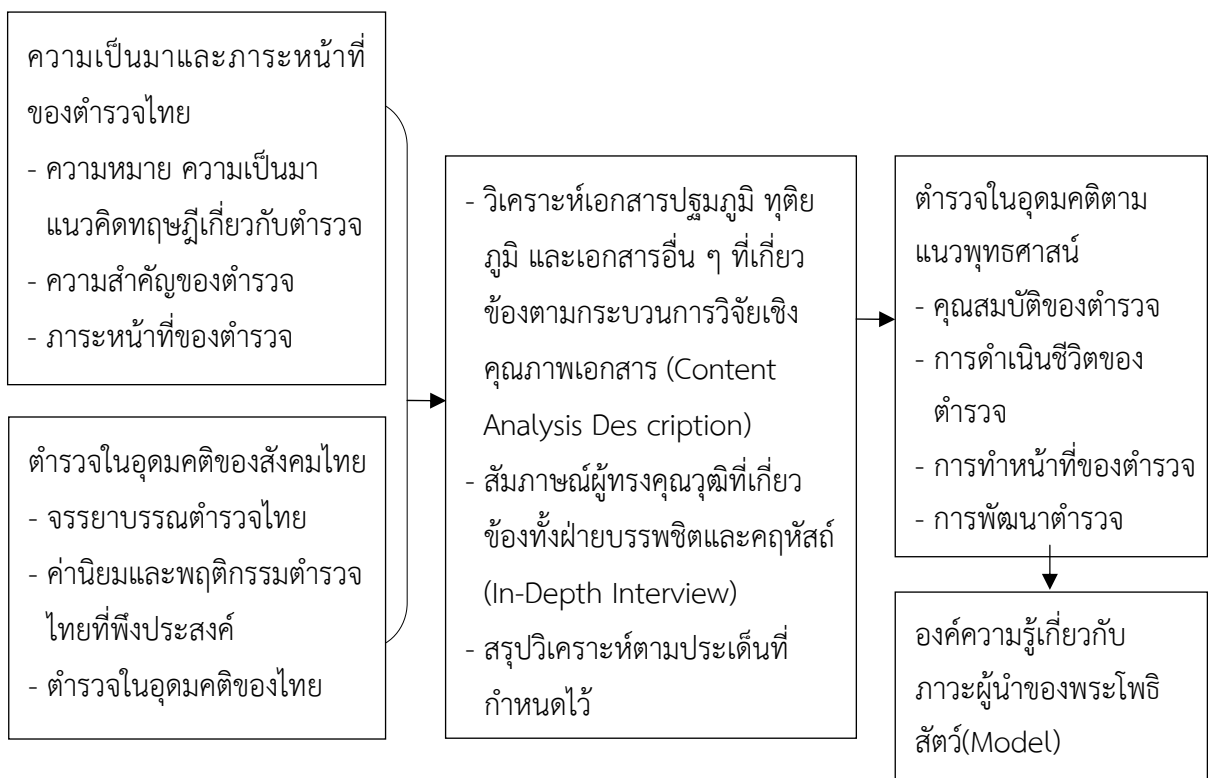
ความเข้าใจ และต้องมีการจัดโครงการปฏิบัติธรรมของข้าราชการตำรวจในทุกระดับชั้นต้องเป็นการ ดำเนินการโครงการที่ต่อเนื่องตลอดเวลาการคัดเลือกผู้ที่ทำหน้าที่หัวหน้าสถานีตำรวจต้องให้ได้ผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรมในจิตใจ อย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ในส่วนของ

ประชาชนเองนั้นควรมีความเข้าใจและเห็นใจในปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจและที่สำคัญข้าราชการตำรวจเองต้องยึดมั่นคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่โดยเคร่งครัด เพื่อให้เกิดความสัมฤทธิ์ผลในการปฏิบัติหน้าที่

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นสามารถประมวลและวิเคราะห์ได้ว่า มีการศึกษาในเรื่องข้อธรรมะ หลักธรรมที่ตำรวจใช้ในการยึดถือปฏิบัติและความเห็น ต่อการปฏิบัติหน้าที่ ในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งในแต่ละเรื่องก็จะเน้นในการเจาะประเด็นเกี่ยวกับเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลัก และผลการวิจัยดังกล่าวสามารถนำมาใช้ในการวางกรอบแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม และจริยธรรมของตำรวจที่จะทำการศึกษาต่อไปในอนาคต

6. สรุปรอบแนวคิดในการวิจัย

จากวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับตำรวจในอุดมคติตามแนวพุทธศาสนา ซึ่งสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 แสดงสรุปรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

7. ผลการวิจัย

7.1 ความเป็นมาและหน้าที่ของตำรวจไทย

ตำรวจ คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นข้าราชการประเภทหนึ่ง เรียกชื่อตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ ตำรวจมีมาแต่อดีตกาลเพราะเป็นบุคคลที่ช่วยเหลือพระราชอำนาจในการทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ และชีวิตทรัพย์สินของประชาชน สำหรับประเทศไทยก็มีตำรวจมาตั้งแต่เริ่มตั้งอาณาจักรสุโขทัยเป็นต้นมาแต่ไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่นอน จนมาปรากฏคำว่า ตำรวจในสมัยอยุธยาปรากฏหลักฐานในกฎหมายเทียรบาลข้อ 17 และข้อ 21 และในระเบียบปกครองบ้านเมืองในสมัยรัชกาลของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถที่ระบุไว้ถึงตำแหน่งตำรวจในการบริหารแผ่นดิน

สำหรับตำรวจในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์นั้นแบ่งเป็น 3 ยุค ในยุคต้น ยุคกลาง ยุคปลาย แต่พอมาถึงรัชกาลที่ 4 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพิจารณาเห็นว่า ข้าหลวงกองจับโจรผู้ร้ายมีอาชญากรรมและปราบปรามโจรผู้ร้ายได้ทันกับความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น ดังนั้นพระองค์จึงมีพระราชดำริ แต่งตั้งให้กัปตัน เอส. เอ. เบิร์ด. เอ็มส์ (Captain Samual Joseph Bird Ames) เป็นผู้จัดตั้งกองโปลิศ หรือตำรวจขึ้น เป็นครั้งแรกในประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. 2403 ร.ศ. 79 ตรงกับ ค.ศ. 1860 ตำรวจจึงมีหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อยโดยยึดตามแนวของตำรวจที่ต่างประเทศปฏิบัติ เพื่อยกฐานะประเทศไทยให้มีความทัดเทียมประเทศในยุโรป

ในยุคกลางตั้งแต่รัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลที่ 6 ในช่วงนี้ ตำรวจมีความชัดเจนขึ้นมากทั้งรูปแบบที่เป็นชุดของตำรวจและภาระหน้าที่ตำรวจ รัชกาลที่ 5 ได้พระราชทานบรรดาศักดิ์ให้กัปตัน เอ็มส์ ซึ่งเป็นนายโปลิศ ขึ้นเป็นหลวงรัฐยาธิบาลบัญชา มีอำนาจเต็มในการบังคับบัญชาการโปลิศทั้งหมด และร่างกฎหมายภาระหน้าที่และการเข้าเป็นตำรวจใน ปี พ.ศ.2418 ร.ศ.94

ในยุคปลาย ในรัชกาลที่ 7 ถึงรัชกาลที่ 9 ความเจริญก้าวหน้าของตำรวจก็มีความทัดเทียมกับอารยประเทศ ทั้งในรูปแบบและหน้าที่ มีสังกัดกรม กอง กระทรวงที่ชัดเจน ปัจจุบัน มีหน้าที่ตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อยสืบสวน สอบสวนจับกุมและปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายทุกคนอยู่ภายใต้กฎหมาย

7.2 ตำรวจในอุดมคติของสังคมไทย

อุดมคติของสังคมไทยที่มีต่อตำรวจ ก็คือมาตรฐานแห่งความดี ความงาม และความจริงที่คาดหวังจากการทำงาน และการปฏิบัติตนของตำรวจ ซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานแห่งธรรมะ ที่ตำรวจไทยต้องปฏิบัติตามระเบียบวินัย ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ ซึ่งถือว่าเป็นหลักที่จะทำให้ตำรวจมีหลักประพฤติปฏิบัติร่วมกัน ต้องมีคุณธรรม คือเอาพระบรมราชาบาท 4 ประการ คือ 1) การรักษาความสัตย์ 2) การรู้จักข่มใจตนเอง 3) การอดทน อดกลั้น และอดออม และ 4) การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

ในฐานะที่ตำรวจก็เป็นราชการจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรม ยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม มีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบต่อประโยชน์ของประเทศชาติ ให้บริการด้วยความเต็มใจ รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และตรวจสอบได้ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และยึดมั่นในหลักจรรยาบรรณของอาชีพและองค์การ

อุดมคติของตำรวจไทยก็เป็นไปตามปณิธานของอุดมคติตำรวจ 9 ข้อ ที่สรุปรวมลงแห่งอุดมคติของตำรวจไทย ซึ่งเป็นมาตรฐานการปฏิบัติตนและปฏิบัติหน้าที่ อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

7.3 ตำรวจในอุดมคติตามแนวพระพุทธศาสนา

ผลของการวิจัยพบว่า ตำรวจในอุดมคติตามแนวพระพุทธศาสนานั้นแยกประเด็นได้ดังนี้

1. คุณธรรมพื้นฐานของตำรวจในอุดมคติ ต้องเป็นผู้มีศีล และประพฤติตนอยู่ในธรรม
2. การทำหน้าที่ของตำรวจในอุดมคติ ได้แก่ การทำหน้าที่บำบัดทุกข์ และบำรุงสุข และ ยึดมั่นในอุดมคติของตำรวจ มุ่งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อปวงชน

3. การพัฒนาตำรวจในอุดมคติตามแนวพุทธศาสนา ได้แก่ หลักภavana ทั้ง 4 คือ

- 1) การพัฒนากาย คือ การพัฒนาให้กายนี้ให้มีสุขภาพแข็งแรง ปราศจากโรคภัย ไข้เจ็บเปื่อยเน่าต่าง ๆ การพัฒนาทางกายนี้ยังรวมถึงพฤติกรรมทางกาย เป็นการพัฒนาขั้นพื้นฐาน หรือการเริ่มต้น ถ้ามนุษย์มีความเป็นอยู่ดี รู้จักการใช้สอย ปัจจัย 4 คือ ก็จะเป็นส่วนช่วย พัฒนาด้านศีล จิต และปัญญา

- 2) การพัฒนาศีล คือ การพัฒนาให้รู้จักควบคุมตนให้อยู่ในระเบียบวินัย ไม่เปื่อยเน่า ก่อความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น แก่สังคม การพัฒนาศีลนั้นจะเน้นที่ความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม ไม่ล่วงละเมิดสิทธิของกันและกัน

- 3) การพัฒนาจิต คือ การพัฒนาจิตให้มีคุณภาพที่ดี เหมาะสมกับการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ไม่ผิดพลาด มีสุขภาพจิตที่ดี และพัฒนาทางจิตตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา

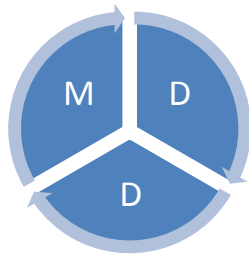
- 4) การพัฒนาปัญญา คือ เข้าใจสภาวะสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง เข้าใจโลก และชีวิตตามกระบวนการที่เป็นจริง เมื่อมีปัญหาสามารถจัดการกับปัญหาได้อย่างถูกต้อง

หลักภavana 4 นี้สามารถทำให้บุคคลนั้นเป็นบุคคลในอุดมคติได้ เพราะพัฒนาตามหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา

8. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาดำรวจในอุดมคติตามแนวพระพุทธศาสนาแล้ว จึงสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับ “รูปแบบตำรวจในอุดมคติตามแนวพุทธศาสนา” ได้ดังนี้

ตำรวจต้องมีคุณธรรมพื้นฐานของมนุษย์ที่ดี ที่เป็นปกติ จากนั้นก็ทำหน้าที่ของตำรวจให้เต็มที่ โดยการทำตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่มีประโยชน์ทั้งแก่ตนและสังคม ยึดมั่นการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชน รักษาความยุติธรรม กฎหมายไว้อย่างเคร่งครัด ต้องเว้นจากอคติ และการพัฒนา ต้องพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพตามหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา ทั้ง 4 มิตินี้ต้องมีธรรมเป็นตัวขับเคลื่อนให้ตำรวจเป็นตำรวจในอุดมคติได้ สรุปเป็นข้อความได้ดังนี้ “ตำรวจมีศีลธรรม ทำหน้าที่เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย รักษาความยุติธรรม เว้นอคติและพัฒนาตนเสมอ ชื่อว่าเป็นตำรวจในอุดมคติตามแนวพระพุทธศาสนา” เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า “MDD MODEL”

คำอธิบายอักษรของโมเดล

M = Morality for Peaceful Society

D = Duty without Bias in Justice

D = Development for Increasing self-capacity

9. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ตำรวจต้องมีคุณธรรมพื้นฐานของมนุษย์ที่ดี ที่เป็นปกติ จากนั้นก็ทำหน้าที่ของตำรวจให้เต็มที่ โดยการทำตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่มีประโยชน์ทั้งแก่ตนและสังคม ยึดมั่นการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชน รักษาความยุติธรรม กฎหมายไว้อย่างเคร่งครัด ต้องเว้นจากอคติ และการพัฒนา ต้องพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพตามหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา ทั้ง 4 มิตินี้ต้องมีธรรมเป็นตัวขับเคลื่อนให้ตำรวจเป็นตำรวจในอุดมคติได้ สรุปเป็นข้อความได้ดังนี้ “ตำรวจมีศีลธรรม ทำหน้าที่เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย รักษาความยุติธรรมเว้นอคติและพัฒนาตนเสมอ ซื่อว่าเป็นตำรวจในอุดมคติตามแนวพระพุทธศาสนา”

10. ข้อเสนอแนะ

10.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การศึกษาตำรวจในอุดมคติค้นพบความสำคัญของการฝึกฝนตนเองให้มีศีลธรรมเบื้องต้นของมนุษย์ รู้จักหน้าที่ของตน และตระหนักถึงฐานะตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่ จึงเสนอแนะให้ผู้มีส่วนในการผลิตตำรวจออกมา รับใช้ประชาชนและปฏิบัติหน้าที่ได้ให้ความสำคัญต่อการฝึกฝนตำรวจทั้ง 4 มิติ ให้มีความสอดคล้องกัน ได้แก่ การฝึกให้ตำรวจให้รู้จักรักษามาตรฐานมนุษยธรรม กล่าวคือ การไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นทางด้านกายภาพ ทรัพย์สิน คู่ครอง ข้อตกลง และการไม่ดื่มสุราของมีนเมา จากนั้นต้องตรวจสอบความเป็นคนดีต่อครอบครัว ทั้งหมดนี้ให้ถือว่ามีผลต่อการผลิตตำรวจออกมาด้วย เสนอแนะให้นำองค์ความรู้ในงานวิจัยนี้ไปถอดเป็นบทเรียนในการสร้างตำรวจในอุดมคติได้

10.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

ตำรวจในฐานะเป็นมนุษย์ผู้หนึ่ง จำเป็นต้องสร้างมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบก่อนโดยการคัดเลือกตำรวจที่สามารถปฏิบัติตามหลักศีลธรรมขั้นพื้นฐานของพระพุทธศาสนาให้ได้ก่อน และให้ตระหนักเสมอว่า การทำงานของตำรวจนั้นเกี่ยวกับการให้บริการประชาชน โดยมีกฎหมายเป็นเครื่องมือ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเที่ยงตรง ไม่มีอคติ และจะต้องเข้าสู่กระบวนการพัฒนาตนให้มีศักยภาพทุกด้าน ตามหลัก ธรรมในทางพระพุทธศาสนา

10.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัย

ในการศึกษาดำรงในอุดมคติตามแนวพระพุทธศาสนา ได้เน้นศึกษาเฉพาะหลักธรรมและแนวทางปฏิบัติตนตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา แต่ยังมีแง่มุมในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้อีกหลายประเด็นที่สามารถนำไปศึกษาต่ออีกได้ ดังนั้นจึงเสนอให้ผู้สนใจได้ศึกษาในประเด็นต่อไปนี้

1. บูรณาการกระบวนการพัฒนาตำราตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำราในสังคมไทยปัจจุบัน

11. บรรณานุกรม

ข้อมูลปฐมภูมิ

มหามกุฏราชวิทยาลัย, มูลนิธิ. (2534). **พระไตรปิฎกฉบับครบรอบ 200 ปีแห่งราชวงศ์จักรีกรุงรัตนโกสินทร์ พุทธศักราช 2525** เล่มที่ 10, 11, 13, 14, 19, 20, 21, 23, 25, 28, 31. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหา มกุฏราชวิทยาลัย.

ข้อมูลทุติยภูมิ

ตำราวจ, กรม. (2531). **การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม: หลักทฤษฎีและมาตรการประชาชนและความสงบสุขของสังคม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมตำรวจ.

_____. (2544). “พ.ร.บ. ว่าด้วยวินัยตำรวจ พ.ศ. 2477 มาตรา 8,9”และระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยจรรยาบรรณของพนักงานสอบสวน พ.ศ. 2544”.

_____. พ.ร.บ. ตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2547. “แผนพัฒนาสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2550 - 2554.

ประสพโชค พิณจศักดิ์. (2530). “การยอมรับในการส่งเสริมจริยธรรมของเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ในการบัญชาการตำรวจนครบาล”. **วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล.

สถาพร หลาวทอง, พล.ต.ท. “โครงการตำรวจยิ้ม โดยอัญเชิญพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นบรรทัดฐานในการทำงาน เน้นเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”. **ตำรวจไทย**. (20 กุมภาพันธ์ 2549).

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. “เปิดขอบฟ้า คุณธรรม จริยธรรม”. 3 มกราคม 2555, <www.moralcenter.or.th/ewt_dl_link.php?nid=527>(3 January, 2012)

12. คำขอบคุณ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้เพราะได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือและความกรุณาจากหลายฝ่าย ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณสถาบัน องค์กร และบุคคลที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา จนสามารถนำความรู้มาเขียนวิทยานิพนธ์นี้ได้และกรุณาชี้แนะแนวทางในการศึกษาค้นคว้า ขอกราบขอบพระคุณพระเมธาวิเชียร (ดร.) อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ให้ความเมตตาแนะนำการทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณคณะกรรมการการ

สอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่กรุณาแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหา แนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องสมบูรณ์ อีกทั้งขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์สุเชาว์น พลอยชุม ประธานคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิญ รักษัตย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และดร. ธีรวัฒน์ แสงแก้ว กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความเมตตาช่วยเหลือตลอดเวลาและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้โอกาสเข้าสัมภาษณ์ และผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจนแล้วเสร็จเรียบร้อย ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยทุกท่านที่ได้อุทิศร่างกายและแรงใจให้บริการที่ดีเยี่ยมสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จ ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นหลักสูตรศาสนศาสตร์ดุสิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา รุ่นที่ 1 ทุกรูป/คนที่มีแต่ความเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษา แนะนำองค์ความรู้ ให้บริการ และช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนแล้วเสร็จสมบูรณ์

ท้ายที่สุดขอขอบพระคุณบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานทุกคนและเพื่อน ๆ ทุกคน ล้วนมีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีทุกประการ